

Jaarplan 2020

Partners van de Nationale Parken

Programma Nationale Parken

Inhoudsopgave

Jaarplan 2020	1
Inleiding	3
Korte terugblik	3
(Externe) ontwikkelingen	4
Prioriteiten 2020.....	6
Werkplan 2020	7
Betere samenwerking en slagvaardig organisatie.....	7
Pijler 1 Ruimtelijke samenhang, kwaliteit en fysieke herkenbaarheid	8
Pijler 2 – Zichtbaarheid en aantrekkingskracht	10
Pijler 3 – regionale economie en partners.....	13
Realisatie standaard algemeen	13

Inleiding

Nationale parken zijn de Rembrandts van de Nederlandse natuur met aantrekkingskracht voor binnen- en buitenlandse bezoekers, plekken waar mensen zich mee verbonden voelen, zich thuis voelen. Voor deze en toekomstige generaties.

Dit is het voornemen van de partners die zich inzetten voor de realisatie van Nationale Parken Nieuwe Stijl.

Voor u ligt het jaarplan 2020 van de partners van de Nationale Parken ¹. Het geeft aan waar partners en betrokken nationale parken Nieuwe Stijl gezamenlijk het komende jaar aan werken om de ambities uit het werkprogramma 2019-2022 voor de Nationale Parken te realiseren. Het jaarplan bouwt voort op wat we afgelopen jaar samen in gang hebben gezet, op de externe ontwikkelingen die plaatsvinden en op wat in de jaren hierna wordt voorzien.

Korte terugblik

Het afgelopen jaar 2019 hadden de prioritaire thema's en projecten betrekking op ruimtelijke kwaliteit en zichtbaarheid. De partners van het Nationale Parken Bureau (hierna NPB) traptten het jaar af met de 'dag van de standaard' op 29 januari. Het Kernteam Nationale Parken en de expertteams Ruimtelijke kwaliteit en Natuur, Educatie en Communicatie gingen van start. Beide expertteams werken aan een strategie die eind 2019 worden opgeleverd. Het Platform Samenwerkende partners van de Nationale Parken kwam 27 juni voor het eerst bijeen.

Het expertteam ruimtelijke kwaliteit en natuur heeft in januari een voorlopige versie van de Leidraad ruimtelijke kwaliteit gepresenteerd en zal die dit jaar nog bijstellen. Een deel van het team is betrokken bij het opstellen van de landschapsstrategie voor NP Hollandse Duinen.

De kenniskring governance – mede begeleid vanuit de WUR - is najaar 2018 opgestart. De kenniskring merkontwikkeling is halverwege 2019 opgestart. Aan beide kenniskringen nemen ca 12 gebieden deel. Zij delen kennis met elkaar over thema's als "hoe organiseer ik eigenaarschap" en "hoe ontwikkel ik een gebiedsidentiteit en vertaal ik dit naar mijn gebied". In 2020 zal bekeken worden hoe deze kenniskringen zo ingericht kunnen worden dat deze nog aansluiten bij de behoeften van de gebieden.

Naast deze overkoepelende activiteiten worden gebieden ook individueel geadviseerd over de implementatie van de standaard door leden van het NPB en de expertteams.

In samenwerking met de Wageningen University and Research (hierna WUR is dit jaar een gestart met het opstellen van een kennisagenda voor de Nationale Parken. Een ander product van de samenwerking met de WUR zijn innovatieve ontwerpogaven voor NP Sallandse Heuvelrug door internationale Masterstudenten landschapsarchitectuur o.l.v. prof. A. Geuze en een studie naar de rol die het Nationale Parken Bureau kan spelen in het samenbrengen van landbouw en nationale parken.

Op 1 mei was de Klokhuis Nationale Parkendag (3.000 bezoekers) sluitstuksluitstuk van de tv serie over de Nederlandse Nationale Parken (7 afleveringen op de NPO).

---

¹ ANWB, CRA, Federatie particulier Grondbezit (FPG), IPO, Gastvrij Nederland, IVN, Landschappen NL, Ministerie LNV, MKB Nederland, Natuurmonumenten, NBTC Holland Marketing, Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE), Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP), Staatsbosbeheer, VNO-NCW .

De internationale Holland National Parks-campagne werd 15 mei gelanceerd (www.hollandnationalparks.com), waarna gedurende voorjaar en zomer buitenlandse journalisten (influencers) de 3 deelnemende gebieden aan de campagne hebben bezocht.

In de ontwerp Nationale Omgevingsvisie (hierna NOVI) en het PBL signalenrapport Landschap hebben de Nationale Parken Nieuwe Stijl een ruimtelijk anker gekregen.

De Minister van LNV heeft in haar beleidsbrief beleidsbrief aangegeven dat er €6 miljoen beschikbaar is voor de komende 3 jaar voor gebiedsprocessen in Nationale Parken (in oprichting) die werken aan de standaard voor Nationale Parken Nieuwe Stijl.

(Externe) ontwikkelingen

Om de prioriteiten voor 2020 te kunnen bepalen is het goed **een aantal (externe) inzichten en ontwikkelingen** te schetsen die sturend zijn voor het Jaarplan 2020:

- Na het uitkomen van de ontwerp NOVI, de klimaatagenda, Erfgoed Telt, de landbouwvisie en door het ontstaan van de stikstofcrisis, is de verwachting dat het kabinet de komende jaren meer focus zal gaan leggen op samenhangende gebiedsopgaven die aansluiten en passen bij de ruimtelijke ambities en gebiedsprocessen van de nationale parken Nieuwe Stijl.
- Het Samenwerkingsverband “Samen voorvoor Biodiversiteit” heeft de ambitie om partijen in gebieden te verbinden aan het gemeenschappelijke doel om de neergaande trend op de biodiversiteit om te keren, oa door te starten met pilots en de kennis uit pilots aan elkaar te verbinden. Het SNP (naast andere partners Natuurmonumenten, Landschappen NL, Ministerie LNV) is in overeenstemming met het Kernteam NP partner geworden van het Deltaplan.
- Er zal medio 2020 een LNV regeling (6 miljoenmiljoen) van kracht worden ter ondersteuning van gebiedsprocessen die nodig zijn om de ambities uit de standaard te realiseren.
- Een aantal gebieden treffen voorbereidingen om de status voor Nationaal Park aan te vragen. Provincie Brabant heeft in maart 2020 bij de Minister van LNV de aanvraag ingediend voor Van Gogh NP.

Het daaropvolgende jaar 2021 staat in het teken van de NBTC-campagne ‘Ode aan het Nederlandse landschap’. De Nationale Parken zullen daarin een belangrijke plek krijgen. Verder zijn belangrijke ontwikkelingen dat jaar:

- de organisatie de Europarc conferentie in Nederland (SNP).
- de nieuwe regeling voor educatie in Nationale Parken (Ministerie LNV).
- (naar verwachting) het jaar dat de standaard zal worden geëvalueerd en er besloten zal worden hoe deze wordt vastgelegd.

In onderstaande tabel een overzicht van de doelen uit de Nationale Parken Deal voor 2030, de geactualiseerde strategische doelen voor 2022 en de thema's uit de standaard.

Hoofddoelen NP	Strategische doel (kort)	Thema's standaard	Programmalijnen Prioriteiten 2019
Planet De kwaliteit van Nationale parken in Nederland verhogen	1) kwaliteit natuur, ruimte en beleving verhogen 2) bijdragen aan transitie voor landbouw, energie en klimaat zichtbaar maken	I natuur en landschap	Ruimtelijke samenhang, kwaliteit en fysieke herkenbaarheid
People De betrokkenheid van de samenleving bij natuur versterken	3) aantrekkingskracht verhogen 4) verbinding natuur – samenleving versterken	II eigen gebiedsidentiteit en aantrekkingskracht IV Educatie V wetenschappelijk onderzoek	Zichtbaarheid en aantrekkingskracht, bekendheid, beleving en gebiedsidentiteit
Profit/prosperity Een sterkere merk- en marktpositie van nationale parken in Nederland	5) een sterkere merk- en marktpositie in Nederland bereiken	III Sociaal economische ontwikkeling	regionale economie en partners

Governance, samenwerking en vereiste plannen

Het schema laat de samenhang zien tussen de hoofd- en strategische doelen, de standaard en de programmalijnen. Deze samenhang vraagt in de realisatie om afstemming tussen verschillende onderwerpen ; het is één samenhangend pakket.

Prioriteiten 2020

In 2019 lag de prioriteit bij de pijlers ruimtelijke samenhang en zichtbaarheid / aantrekkingskracht. In 2020 is dat wederom zo maar verschuiven binnen de pijlers de accenten. In het kort:

Pijler 1 ruimtelijke samenhang, kwaliteit en fysieke herkenbaarheid

Het accent lag in 2019 bij het thema ruimtelijke samenhang op het opstellen van de leidraad voor ruimtelijke kwaliteit. In 2020 verschuift dit accent naar het uitrollen van de Leidraad in de gebieden en de verkenning van een aantal proeftuinen in gebieden voor grote ruimtelijke opgaven. De aandacht gaat naar het leggen van verbindingen met landbouwtransitie (stikstof), Erfgoed Telt (militair erfgoed, landschapsbiografieën), klimaat en water, nieuw omgevingsbeleid. De Nationale Parken kunnen als instrument dienen voor deze opgaven.

Pijler 2 Zichtbaarheid en aantrekkingskracht

Op basis van de communicatiestrategie wordt in 2020 een nieuwe overkoepelende website voor Nationale Parken gerealiseerd en worden een of twee grote publieksacties georganiseerd, w.o. een Nationale Parkendag.

De internationale marketingcampagne wordt verbreed naar de landelijke markt en er zullen in 2020 meer gebieden aan kunnen deelnemen. We zetten in op gebiedsgerichte merkactivatie en op in ieder geval één belevingsconcept (trekvogels) dat meerdere parken samen zullen gaan realiseren.

Het themajaar Ode aan het Nederlandse Landschap (2021) wordt voorbereid met parken en partners.

Ook zullen de Parken de voorbereiding treffen van de Europarc conferentie die in 2021 in Nederland zal plaatsvinden.

De educatiestrategie wordt geïmplementeerd in de Parken en dient als basis voor een nieuwe te ontwikkelen regeling voor educatie in Nationale parken.

De onderzoeksagenda wordt geconcretiseerd en er zullen fondsen worden aangetrokken, studenten gaan in gebieden aan de slag en de onderzoeksagenda zal in overleg met partners en kennisinstellingen verder worden uitgebreid.

Pijler 3 regionale economie en partners

Met partners en parken gaan we zoeken naar nieuwe financieringsmodellen en gezamenlijke aanvragen voor EU-fondsen of andere fondsen.

Realisatie Standaard algemeen

In navolging van de Leidraad ruimtelijke kwaliteit, en natuur die in 2019 is opgesteld, wordt de Leidraad uitgebreid met handreikingen en toetsingskaders voor de andere thema's uit de standaard. De externe adviescommissie wordt ingericht en start met het adviseren van gebieden.

Hieronder worden de prioriteit 2020 verder beschreven en uitgewerkt naar acties en resultaten.

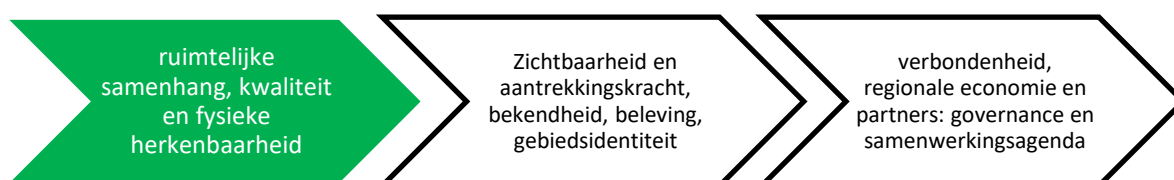
transitie die de partners willen inzetten, heeft absoluut niet tot doel om hiernaast nieuwe gebiedsplannen of –processen te initiëren of gebiedsprogramma's in de wielen te rijden. De partners en de nationale parken willen juist samenwerken omdat doelen vaak overlappen; de gebieden kijken waar ze aanvullend op elkaar kunnen zijn. Wat bijvoorbeeld denkbaar is, is dat gebiedscommissies in het kader van een provinciaal gebiedsprogramma, ook een rol vervult in de transitie van een nationaal park.

1. Regeling voor gebiedsprocessen voor (aspirant) Nationale Parken, die werken aan de standaard. De Minister van LNV heeft in de periode 2020-2022 € 6 mln beschikbaar gesteld (obv co financiering) voor Nationale Parken die werken aan de realisatie van de ambities uit de standaard. Dit bedrag kan parken helpen bij het realiseren/ starten van gebiedsprocessen om de natuur-, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten te versterken. Juli 2020 gaat de regeling open.

Concreet in 2020:

- *Nieuwe regeling gebiedsprocessen Nationale Parken ingesteld*
- *Trekker: LNV. Betrokkenen: provincies, NPB, NP x*

Pijler 1 Ruimtelijke samenhang, kwaliteit en fysieke herkenbaarheid

Om Nationale Parken te ontwikkelen tot iconen is een kwaliteits sprong nodig. Een ruimere begrenzing van de Nationale Parken kan een consequentie zijn. Bij de meeste van de huidige Nationale Parken is alleen de natuurkern begrensd. Zoals in de criteria voor natuur en landschap in de standaard opgenomen maakt een ruimere begrenzing van een nationaal park het mogelijk dat de kwetsbare natuurkernen binnen het gebied (beter) beschermd kunnen blijven. In het omliggende landschap is een overgang naar meer menselijke activiteit. Door hierbij de te kijken naar de samenhang in ecosystemen, gradiënten en abiotische en biotische relaties in een gebied, worden de condities voor het behoud en herstel van ecosystemen en de biodiversiteit verbeterd.

Door ruimere begrenzing en samenhang aan te brengen in landschappelijke, landschapsecologische en cultuurhistorie in een gebied, kan er meer eenheid ontstaan. Het geeft ruimte voor zoneringen en keuzes in gebruiksfuncties. De samenhang vormt de basis voor de ontwikkeling van een eigen gebiedsidentiteit en – verhaal (ontwikkeling tot sterk merk), en kan daarmee een impuls aan de ruimtelijke kwaliteit van een gebied geven. De nationale parken worden daarmee onderscheidend. De verbreding van de ruimtelijke strategie, van natuur naar cultuur, kennis, educatie, economie zorgt ervoor dat de 'koek groter wordt: *De Nationale Parken* samen vormen een provincie-overstijgend, landelijk stelsel waar de mooiste natuurkernen (uit het Natuurnetwerk en Natura 2000) in samenhang met de cultuurhistorische en landschappelijke (en landbouw) omgeving gebieden van nationale allure of zelfs internationale allure vormen. Het worden *iconen voor synergie tussen natuur, landschap, landbouw, recreatie en energie*. Dit stelsel biedt in de toekomst ook kansen voor een samenwerkingsagenda op het gebied van kennis, innovatie en (ruimtelijke) kwaliteitsverbetering.

2. Leidraad voor ruimtelijke kwaliteit en natuur
De Leidraad ruimtelijke kwaliteit en natuur bestaat uit een handleiding en een toetsingskader die begin 2020 zal worden vastgesteld. Het expertteam adviseert in 2020 de gebieden intensief over deze Leidraad. Het concept is vastgesteld in het Kernteam NP.

Concreet in 2020:

- *Vaststelling Leidraad Ruimtelijke kwaliteit en natuur*
- *Communicatie over en advisering van de gebieden over Leidraad.*
- *Leidraad proefdraaien in 2 pilotgebieden (Van Gogh en Wadden).*
- *Trekker: Expertteam Ruimtelijke kwaliteit en natuur (SBB, NM, RCE, DL, Unesco, IUCN, CRA). Betrokkenen: NP x*

3. Nationale Parken maken gebruik van landschapsstrategie.

Het ontstane landschap is (in de meeste gevallen) in Nederland een optelsom van de fysisch-geografische ligging en eigenschappen en het (historische) gebruik van het landschap door de mens. De beschreven landschapshistorie draagt bij aan het begrip en de identiteit van een gebied. Dit is een van de bouwstenen, naast de landschapsecologische analyse en het ontwikkelde merk, voor een goede landschapsstrategie of masterplan of toekomstgerichte beheerstrategie, die bijdraagt aan een samenhangende en gedeelde visie op de ontwikkeling van een gebied.

Concreet in 2020:

- *Pilot landschapsstrategie NP Hollandse Duinen start eind 2019, looptijd 2020. RCE stelt hiervoor 50 k beschikbaar.*
- *Erfgoed Telt project wordt opgestart voor opstellen participatieve en ontwikkelingsgerichte landschapsbiografie, en –strategie in andere Nationale Parken. RCE neemt dit op in de Agenda voor cultuurlandschap en voor leefomgeving (NOVI).*
- *Als uitwerking van Erfgoed telt wordt voor militair erfgoed de visie op de Atlantikwall gerealiseerd (RCE). Dit wordt gekoppeld aan landschapsstrategieën in betreffende nationale parken.*
- *Trekker: 1^e punt: NP Hollandse Duinen, betrokkenen expertteam ruimtelijke kwaliteit en natuur. 2^e en 3^e punt: RCE. Betrokken: NPx en NPB.*

4. Nationale Parken nieuwe stijl als proeftuinen voor grotere ruimtelijke opgaven.

Nationale parken kunnen een bijdrage leveren aan grote ruimtelijke opgaven mits de bescherming van de unieke waarden in deze gebieden is gewaarborgd. Dit draagt bij aan een aantrekkelijke leefomgeving met een goed vestigingsklimaat.

In de kernen (van de huidige Nationale Parken) is sprake van scheiding van functies: natuurlijke processen domineren. In de robuuste schil daaromheen koppelen natuur en landschap zoveel mogelijk mee met kringlooplandbouw, klimaatmitigatie en -adaptatie, cultuurhistorie en erfgoed, energieopwekking en verstedelijking. Hiervoor wordt ruimtelijke instrumentarium ontwikkelt door Rijk en provincies.

Concreet in 2020:

- *Verkennen welke twee nationale parken in aanmerking komen om proeftuin te worden om te experimenteren met transitie opgaven op het terrein van kringlooplandbouw, klimaat, erfgoed, energie en/of verstedelijking in lijn met de Standaard.
NPB wil dit intieren in de NPs.*
- *Rijk, provincies en gemeenten hebben bouwstenen voor landschapsinclusief omgevingsbeleid in voorbereiding voor opname in ruimtelijk instrumentarium*
- *Trekker: provincies, LNV, BZK . Betrokken: NP x, NPB*
- ***Voor uitvoering van deze actie zijn vooralsnog in 2020 menskracht/middelen beschikbaar vanuit NPB. Indien geen middelen beschikbaar komen, kan deze actie niet worden uitgevoerd in 2020.***

5. Vervolg geven aan advies Commissie van Vollenhoven

In 2019 heeft een Commissie in opdracht van Staatsbosbeheer en RCE gewerkt aan een advies

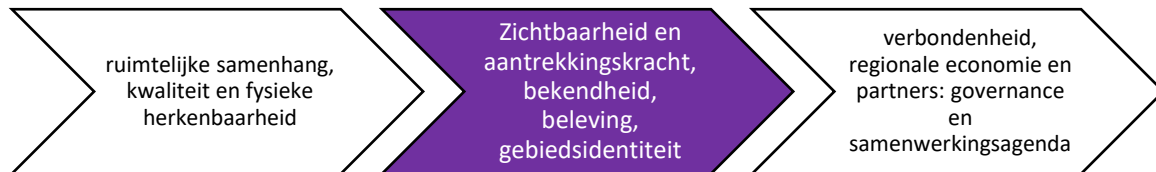
over de mogelijke ligging van gebieden met internationale natuur-, landschappelijke- en cultuurhistorische waarden.

Begin 2020 zal het advies extern worden gepresenteerd, waarbij de relatie tussen het advies en hetgeen genoemd onder punt 7 voor de hand ligt.

Concreet in 2020:

- *Presentatie advies Commissie van Vollenhoven tijdens seminar (zomer 2020)*
- *met partners verkennen welke elementen uit het advies benut kunnen worden voor de transitieopgave naar NP Nieuwe Stijl en op welke wijze*
- *Trekker: SBB, RCE. Betrokken: NPB, partners*

Pijler 2 – Zichtbaarheid en aantrekkingskracht

In Nederland zijn over een paar jaar een aantal nationale parken iconen met internationale of nationale aantrekkingskracht. Een aantal Nationale Parken is een vakantiebestemming geworden voor Nederlanders en buitenlandse bezoekers. Deze parken leveren een bijdrage aan de spreiding van (inter)nationale bezoekers die op zoek zijn naar een bijzondere (natuur)beleving

6. Uitwerking communicatiestrategie

De communicatiestrategie die in 2019 door het expertteam communicatie is opgesteld, wordt in 2020 uitgewerkt en omgezet naar advies richting Nationale Parken, overkoepelende acties en ontwikkeling van middelen.

In 2020 zal er meer media aandacht worden gegeneerd voor de Nationale Parken, en de partners zetten zich daarvoor in. Een mooi voorbeeld is het strategisch partnerschap met de ANWB met een special in Eropuit magazine, voorjaar 2020.

Concreet in 2020:

- *Nieuwe website en structurele organisatie van beheer ervan voor gezamenlijke Nationale Parken.*
Trekker: SNP. Betrokken: NPB en NPx
- *Elke maand minimaal een landelijk mediamoment voor de NPs.*
- *Opzetten Stakeholdermanagement*
- *Twee overkoepelende evenementen voor Nationale Parken. In het voorjaar zal de Nationale Parkendag digitaal worden georganiseerd.*
Trekker: IVN, NPB en SNP. Betrokkenen: NPx
- *Advies op maat van een park*
- *Standaard presentatie 'Wat is een Nationaal Park?'*
- *Twee artikelen in vakbladen gepubliceerd of een themanummer in natuur/landschap wetenschappelijke uitgave*
- ***Voor de uitvoering van een aantal van deze acties is voorsnog in 2020 menskracht/middelen beschikbaar vanuit NPB. Indien geen middelen beschikbaar komen, kan deze actie niet worden uitgevoerd in 2020.***

7. Marketing en merkactivatie

Veel van de Nationale Parken werken in het kader van de gezamenlijke nieuwe ambities ook aan merkontwikkeling en merkactivatie. In 2020 wordt bekeken op welke wijze een vervolg gegeven

zal worden aan de kenniskring die hierover in 2019 is geweest, of dat er ingezet zal worden op een meer gebiedsgerichte advisering.

Voor de verdere professionalisering en kwaliteitsverbetering worden activiteiten voor gebieden ingezet om tot hoogwaardigere belevingen te komen (topbelevingen) die aansluiten bij het merk van het gebied en de doelgroep van de independent explorer.

Concreet in 2020:

- *Advisering op gebiedsgerichte marktontwikkeling en ontwikkeling belevissen*
Trekker: Team marketing (Angelique?), betrokkenen: NPx

In 2020 zal ook het belevingsconcept 'Trekvogels' dat met een aantal Nationale Parken in 2019 is bedacht verder worden ontwikkeld als overkoepelende beleving voor een aantal Nationale Parken.

Concreet in 2020:

- *Belevingsconcept 'trekvogels' ontwikkelen*
Trekker: NPB en NP?. Betrokkenen: NPx, ANWB, SNP, SBB, NM, IVN
Voor uitvoering van deze actie zijn vooralsnog in 2020 geen middelen beschikbaar vanuit Betrokkenen en trekkers NPs of NPB. Indien geen middelen beschikbaar komen, kan deze actie niet worden uitgevoerd in 2020.

8. Holland National Parks campagne

De marketingcampagne Holland National Parks die in 2019 is gestart richt zich ook in 2020 op het kweken van awareness en de activiteiten worden met dat doel voortgezet. De campagne wordt in 2020 verbreed naar enerzijds de landelijke markt en anderzijds naar meer gebieden die gaan deelnemen. Gebieden worden nu ook in de gelegenheid gesteld om deel te nemen met minder topbelevingen (2 à 3). Op die manier verkrijgen we een bredere basis onder de campagne en een breder fundament voor het vertellen van het verhaal van de Nederlandse natuur.

Voor een goede uitrol is er een sterke verbinding met de ontwikkeling van de nieuwe website voor de Nationale Parken (zie 4).

Concreet in 2020:

- *HNP campagne voortzetten en verbreden naar nationale markt en meer parken*
Trekker: NBTC, NPB. Betrokkenen: betreffende NPs (Waddenzee werelderfgoed, NLDelta, Sallandse Heuvelrug, Nieuw Land en Oosterschelde), regionale marketingbureaus.

9. Ode aan het Nederlandse landschap

In 2021 vindt het NBTC themajaar Ode aan het Nederlandse Landschap plaats. Tijdens het themajaar wordt in heel Nederland stil gestaan bij de betekenis van het Nederlandse landschap.

De rijkdom aan landschappen is voor een klein land als Nederland ongekend. Denk aan de Waddenzee met het eindeloze zandlandschap als speelbal van de getijden. Of het oerlandschap van de Drentsche Aa, met prehistorische karrensporen, hunebedden en offerplaatsen in het veen. Van de Veluwe cultuurbossen tot de lössakkers in Limburg, van duinen tot veenontginningen, van de Beemster tot de Flevopolders en de Deltawerken: het zijn allemaal uitingsvormen van de eeuwenlange wisselwerking tussen mens en natuur én tussen land en water. Tijdens het themajaar Ode aan het landschap in 2021 vieren we dit rijke palet en staan we stil bij de betekenis van het landschap als verhalenverteller, vestigingsvoorwaarde en plek van bezinning en re-creatie. (uit NBTC-brochure Ode aan het Landschap).

De Holland National Parks campagne – en daarmee de Parken die daaraan meedoen - wordt opgenomen in deze campagne. Ook kunnen Parken als onderdeel van hun regio meedoen aan de campagne. Daarnaast zullen een aantal partners belevingen / content bijdragen aan deze campagne. Zo werkt de RCE (met SBB) aan de projecten Kunstschatten van Nederland en de Canon van het Landschap (landschapsfotografie). Met NPB wordt project uitgewerkt met film en om muziek te inspireren op de NPs. Dit is echter afhankelijk van financiering. Om alle overkoepelende (ideeën) concepten ten goede te laten komen aan de doelstellingen voor Nationale Parken neemt SBB/RCE ism NPB coördinatie op zich nemen.

Concreet in 2020:

- *Overall coördinatie van themajaar Ode aan het Nederlandse Landschap. Trekker: NBTC. Betrokkenen: HNP-gebieden, regio's (met NPs), partners zoals NM, SBB, RCE.*
- *Coördinatie overkoepelende activiteiten partners (iig RCE en SBB) en parken . Trekker: SBB/RCE ism NPB. Betrokkenen: NPx.*
- *Financiële bijdrage RCE (2020): minimaal 110 k*
- *Projecten vanuit NPB vooralsnog niet uitvoerbaar omdat geen financiën beschikbaar zijn.*

10. Europarc conferentie in Nederland in 2021

In oktober 2021 vindt de jaarlijkse Europarc Conferentie plaats in Noord Nederland. De organisatie en inhoudelijke voorbereiding van de conferentie wordt vanaf 2020 ter hand genomen. Het SNP en de betreffende Nationale Parken hebben hierin het voortouw. De organisatie zal aanbesteed worden.

Concreet in 2020:

- *Aanbesteding van en organisatie Europarc conferentie 2021. Trekker: SNP. Betrokkenen: NPx, NPB, LNV, SBB, NM, provincies.*

11. Uitwerken educatiestrategie

In 2020 wordt op basis van de educatiestrategie die is opgesteld een traject opgestart om in 2022 met een nieuwe aanpak voor educatie te kunnen gaan werken. 2021 zal nog een overgangsjaar zijn.

Daarnaast zullen de acties en middelen uit de educatiestrategie landelijk en gebiedsgericht worden uitgevoerd in overleg met de Parken.

Concreet in 2020:

- *Nieuwe regeling educatie in Nationale Parken Trekker: LNV. Betrokkenen: expertteam educatie (IVN, SBB, Naturalis, Unesco, NP x)*
- *Acties en middelen uit educatiestrategie Trekker: expertteam educatie. Betrokkenen: NP x*

12. Onderzoeksagenda

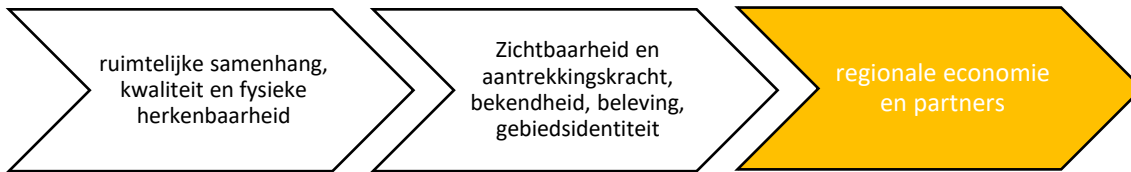
De overkoepelende onderzoeksagenda die in 2019 is opgesteld met WUR, NPB en SBB vormt een eerste stap naar meer onderzoek in en samenwerking hierop tussen NPs. In 2020 starten we met de inzet van studenten en masterclasses van studenten op thema's uit de onderzoeksagenda. Een mooi voorbeeld hiervan zijn de ACT op gebied van natuur, toerisme en governance op Terschelling (Wadden) en in Drents Friese Wold en Sallandse Heuvelrug.

Daarnaast zal de onderzoeksagenda verder uitgewerkt en geconcretiseerd worden in projecten . Andere kennisinstellingen kunnen aanhaken (zoals RUG en hoge scholen) en in samenwerking met de kennisinstellingen zal gezicht gaan worden naar fondsen en onderzoeksgelden voor de uitvoering van de agenda.

Concreet in 2020:

- *X verschillende studentenprojecten in 2020, verdeeld over meerdere Nationale Parken.*
- *3 Projecten geformuleerd voor items uit onderzoeksagenda en*
- *Er zijn eerste aanvragen voor onderzoeksfondsen ingediend.*
- *Samenwerking stimuleren tussen partners op kennisontwikkeling, bv tussen NBTC en NP-partners in Landelijke toeristische Data Alliantie.*
- *Trekker: NPB, SBB, WUR. Betrokkenen: NP x*

Pijler 3 – regionale economie en partners

Een grotere schaal van de Nationale Parken, maakt het ook mogelijk dat de kwetsbare natuurkernen beschermd blijven, terwijl in de bredere cultuurhistorische en landschappelijke omgeving bezoekers kunnen recreëren. Juist de voor Nederland typerende cultuurhistorische en landschappelijke omgeving vinden de Nederlandse en internationale bezoekers toeristen vaak interessant. De trend laat zien dat Nederland de komende jaren steeds meer internationale bezoekers zal trekken. De nationale parken kunnen in de toekomst een deel van deze bezoekers opvangen (passend bij het karakter van elk park), en bijdragen aan een betere spreiding daarvan (van Randstad naar achterland). Dit biedt kansen voor de economische ontwikkeling van de regio (stimulans recreatieve sector en innovatieve ‘belevingsbranche’), de verbetering van de leefbaarheid, en het op peil houden van voorzieningen (winkels, etc), en genereert economische spin off.

13. Er is een goede verdeling tussen de lusten en de lasten in elk Nationaal Park

Als de Nationale parken bekender worden zullen – als gevolg hiervan – inkomsten voor verschillende partijen hoger worden en tegelijkertijd worden lasten voor beheer van voorzieningen en natuur voor de eigenaar ook hoger. Dit kan leiden tot verdere scheefgroei in het lusten-lastenplaatje. In de governance van het park is hiervoor aandacht en worden onderlinge afspraken gemaakt over regionale vervening . Nieuwe manieren worden gezocht om tot een betere balans te komen

Concreet 2020:

- *Tweede helft 2020, dialoog starten over balans tussen de lusten en de lasten in het Nationaal Park.*
- *Trekker: FPG. Betrokken : NP Utrechtse Heuvelrug, NP Hollandse Duinen en NLDelta, NPB, Groene Woud*

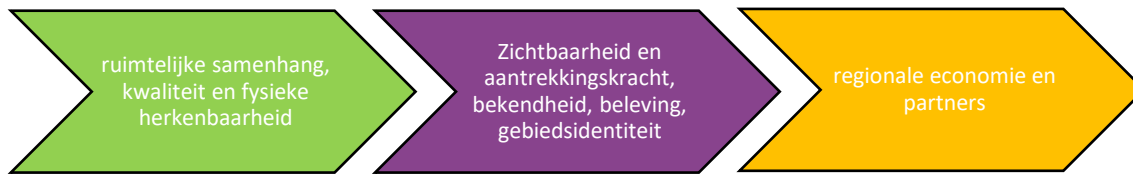
14. Er is financiering uit Europese Subsidieprogramma’s benut.

Er is voor één project aangaande meerdere (Nederlandse) Nationale Parken financiering uit Europese Subsidieprogramma’s geworven.

Concreet in 2020:

- *EU-projectfinanciering*
Trekker: (voorlopig) NP Kalmthoutse Heide en NPB. Betrokkenen: NP x

Realisatie standaard algemeen

Het versterken van **de ruimtelijke samenhang** en **de zichtbaarheid** vergt ook in 2020 de grootste inzet. Daarom besteden we de komende tijd veel aandacht aan het organiseren van expertise rond deze thema's, zodat de kennis die er wordt opgenomen in producten en resultaten en in de directe advisering aan Nationale Parken.

Daarnaast zijn de (aspirant) Nationale Parken bezig om het ambitiekader van de standaard om te zetten naar directe betekenis voor hun gebieden. Daarvoor is er behoefte aan directe advisering aan (aspirant) Nationale Parken over de standaard in zijn geheel, en op de afzonderlijke thema's.

Voor een eerstelijnsvraag kan een gebied direct contact opnemen met een van de leden van het betreffende expertteam.

15. Er is een Leidraad op basis van de standaard.

In 2019 is de Leidraad voor ruimtelijke kwaliteit en natuur opgesteld. In 2020 wordt deze Leidraad uitgebreid met de andere thema's uit de standaard.

De Leidraad is een hulpmiddel en bestaat uit een handreiking en een toetsingskader en geeft aan wat de standaard het gebied kan opleveren, in welke richting ze zich kunnen ontwikkelen en hoe ze dat kunnen doen.

De handreiking uit de leidraad zal voor de verschillende criteria uit de Standaard nader toelichten wat er precies onder de gebruikte terminologie wordt verstaan, adviezen bevatten over de stappen die je als nationaal park kunt zetten om aan de criteria uit de Standaard handen en voeten te geven, en ingaan op de procesaanpak die je kunt kiezen: wat kun je doen, in welke volgorde, hoe pak je dat aan en wie kun je daarbij betrekken?

Het toetsingskader uit de leidraad geeft aan waaraan je minimaal dient te voldoen bij de toetsing van het gebied aan de standaard.

Concreet in 2020

- *In 2020 wordt de leidraad uitgebreid naar alle thema's van de standaard. Trekker: NPB en expertteams. Betrokkenen: LNV, provincies en NPs*

16. Algemene en thematische uitwisselingen over de standaard voor de gebiedsaanduiding Nationaal Park.

Het gaat hier over de informatie- en kennisoverdracht van de standaard, met als resultaat dat de doelgroepen de standaard kennen en er mee kunnen werken. De algemene informatie- en kennisuitwisseling zal aan het begin van het traject meer aandacht vragen om bekendheid te geven aan het bestaan en de gebruiksmogelijkheden van de standaard.

Resultaat: doelgroepen kunnen de standaard gebruiken in hun gebied en de vertaalslag maken van de ambitie op thema's naar strategische plannen, programma's- en projecten en de realisatie ervan in hun gebied (4), in hun organisatie (5) of kunnen de ambities incorporeren in hun beleidsterrein (6).

Concreet in 2020

- *Drie thematische leernetwerken waarin algemene informatie en kennis uitgewisseld wordt over de standaard en hoe hiermee in gebieden gewerkt kan worden.*
- *Voor de zomer organiseren NPB en LNV een leernetwerk (over het thema Rijksprogramma's die van invloed zijn op de Nationale Parken.*
- *In januari is een informatiebijeenkomst georganiseerd over duurzaam toerisme.*
- *Trekker: NPB. Betrokkenen: LNV, NP x en partners in gebieden*

17. De realisatie van de standaard in de gebieden

De (aspirant) Nationale Parken zijn zelf verantwoordelijk voor het realiseren van de standaard in hun gebied. Om hen zo goed mogelijk daarin te ondersteunen wordt eerstelijns en specialistische hulp en advies geboden op de verschillende onderdelen van de standaard. De gebieden kunnen advies vragen aan de thematische expertteams op de verschillende thema's uit de standaard. In 2019 zijn er expertteams gevormd voor 'Ruimtelijke kwaliteit en natuur', 'Communicatie' en voor 'Educatie'. Daarnaast waren er kenniskringen voor governance en merkontwikkeling. Bekeken wordt of en hoe aan deze kenniskringen in 2020 een vervolg zal worden gegeven, of dat een andere en meer gebiedsgerichte opzet effectiever is.

De expertgroepen kunnen indien nodig ook terugvallen op andere experts uit de groep van partners en gebieden. Zo heeft bv RCE cultuurhistorische specialisten op verschillende landsdelen, TBOs hebben ecologen die gespecialiseerd zijn in verschillende ecosystemen. Deelnemers uit de expertteams zullen (afhankelijk van het gebied en de vraag/thema's vanuit het gebied) de gebieden adviseren.

Op die manier kan het gedachtegoed uit de standaard zich de komende tijd verder verspreiden en ontwikkelen.

Resultaat: eerstelijns en specialistisch advies in de gebieden
doelgroep: specialisten in de gebieden.

Concreet in 2020:

- *Accountmanagers vanuit het NPB vormen eerste aanspreekpunt voor gebieden.*
- *inzet expertteams in gebieden. Zij geven eerstelijns hulp aan gebieden. Zij dragen ook zorg voor het bijhouden van de ervaringen vanuit gebieden over de standaard.*
- *Thematische leernetwerkbijeenkomsten over realisatie standaard (zie 2)*
- *Individueel specialistisch advies gebieden (vanuit thematische expertgroepen en verbonden partners). Specialistische hulp aan gebieden (wellicht tegen vergoeding)*

Trekker: NPB verzorgt coördinatie.

Trekkers expertteams: SBB (ruimtelijk), SBB (communicatie), NBTC (merk), FPG (marktpositie en sociaal economisch), IVN (educatie en kennis), NPB (governance en communicatie),

Betrokkenen: bijna alle partners en NP x

18. Adviescommissie

In 2019 is gewerkt aan de voorbereiding van een adviescommissie, bestaande uit externe inhoudelijk onderlegde experts (bv uit wetenschap. Deze adviescommissie gaat gebieden adviseren op welke criteria uit de standaard goed wordt gescoord en waar en hoe de gebieden zich nog verder kunnen ontwikkelen. Deze adviescommissie zal in mei worden geïnstalleerd en.

Concreet in 2020:

- *Adviescommissie instellen en operationaliseren*
- *Adviescommissie breng 2 adviezen uit*
- *Trekker: Kernteam NP, NPB (secretariaat adviescommissie). Betrokken : NPx*

